

Právo na výmaz osobných údajov v kontexte Cirkvi

Právo na výmaz osobných údajov nie je absolútne. Na fyzické vymazanie (zničenie) údajov musia byť splnené zákonné podmienky podľa článku 17 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (Všeobecné nariadenie o ochrane údajov) a podľa § 23 zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „Zákon o ochrane osobných údajov“),

V prípade žiadosti o vymazanie osobných údajov z cirkevnej matriky, ktoré dotknuté osoby často žiadajú so žiadosťami o „vystúpenie z cirkvi“, ide o uplatnenie práva na výmaz osobných údajov vyplývajúceho z právnych predpisov uvedených vyššie.

Spracúvanie osobných údajov v cirkevných matrikách nie je založené na súhlase dotknutých osôb, ale na inom právnom základe. Podľa recitálu 165 Všeobecného nariadenia o ochrane údajov v zmysle článku 17 Zmluvy o fungovaní EÚ sa týmto nariadením rešpektuje a zároveň ním nie je dotknuté postavenie, ktoré majú cirkvi a náboženské združenia alebo spoločenstvá v členských štátoch podľa platného ústavného práva. Podľa recitálu 55 Všeobecného nariadenia o ochrane údajov sa spracúvanie osobných údajov oficiálnymi orgánmi na účel dosiahnutia cieľov oficiálne uznaných náboženských združení, pričom ide o ciele stanovené ústavným právom alebo medzinárodným právom verejným, vykonáva vo verejnom záujme. Podľa čl. 9 ods. 2 písm. d) osobitné kategórie osobných údajov sú zákonne spracúvané, ak spracúvanie vykonáva v rámci svojej zákonnej činnosti s primeranými zárukami neziskový subjekt s náboženským zameraním a pod podmienkou, že spracúvanie sa týka výlučne členov alebo bývalých členov subjektu (v tomto prípade ide o oficiálne registrované cirkvi a náboženské spoločnosti na Slovensku). Cirkev, nielen na Slovensku, ale v ktoromkoľvek inom členskom štáte EÚ požíva v zmysle citovaných ustanovení Všeobecného nariadenia o ochrane údajov legitímne právo na vedenie osobných údajov v cirkevných matrikách, nakoľko ide o imanentnú súčasť existencie Cirkvi.

Cirkev vymedzila účely a právne základy pre vedenie osobných údajov pri vedení matrik v čl. VII A, 1) dokumentu Zabezpečenie ochrany osobných údajov Rímskokatolíckou cirkvou v Slovenskej republike, pričom táto smernica bola schválená dňa 9. apríla 2018 na 89. plenárnom zasadnutí Konferencie biskupov Slovenska v Nitre a zverejnená transparentne pre všetky dotknuté osoby na webe Katolíckej cirkvi gdpr.kbs.sk v máji 2018. Konkrétne podľa uvedeného ustanovenia partikulárne cirkvi ako prevádzkovatelia, prostredníctvom farností ako sprostredkovateľov, spracúvajú osobné údaje, vrátane osobitných kategórií osobných údajov, členov cirkvi alebo ďalších fyzických osôb, ktoré sú s cirkvou vzhľadom na jej ciele v pravidelnom styku pre účely správy vnútorných vecí cirkvi, pre účely správy vnútorných vecí, výkonu práv a záujmov dotknutých osôb podľa interných predpisov Cirkvi (vysluhovanie sviatostí, účasť na cirkevných obradoch a cirkevnom živote), pre archivačné, štatistické a vedecké účely na základe nasledovných právnych základov:

- a) spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, ktorou je čl. 2 ods. 1 Základnej zmluvy medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou výlučne pre účely správy vnútorných vecí
- b) spracúvanie vykonáva v rámci oprávnenej činnosti štátom uznaná cirkev

- c) spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku dotknutej osoby, alebo inej fyzickej osoby,
- d) spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na účel oprávnených záujmov prevádzkovateľa alebo tretej strany okrem prípadov, keď nad týmito záujmami prevažujú záujmy alebo práva dotknutej osoby vyžadujúce si ochranu osobných údajov, najmä ak je dotknutou osobu dieťa;
- e) ďalšie spracúvanie osobných údajov na účel archivácie, na vedecký účel, na účel historického výskumu alebo na štatistický účel, ak je v súlade s osobitným predpisom a ak sú dodržané primerané záruky ochrany práv dotknutej osoby.

V zmysle článku 17 ods. 1 písm. a) a c) Všeobecného nariadenia o ochrane údajov dotknutá osoba má tiež právo dosiahnuť u prevádzkovateľa bez zbytočného odkladu vymazanie osobných údajov, ktoré sa jej týkajú, a prevádzkovateľ je povinný bez zbytočného odkladu vymazať osobné údaje, ak je splnený niektorý z týchto dôvodov: osobné údaje už nie sú potrebné na účely, na ktoré sa získavali alebo inak spracúvali; dotknutá osoba namieta voči spracúvaniu podľa článku 21 ods. 1 a neprevažujú žiadne oprávnené dôvody na spracúvanie alebo dotknutá osoba namieta voči spracúvaniu podľa článku 21 ods. 2.

V zmysle článku 17 ods. 3 písm. d) a e) Všeobecného nariadenia o ochrane údajov odsek 1 sa neuplatňuje, pokiaľ je spracúvanie potrebné: na účely archivácie vo verejnom záujme, na účely vedeckého alebo historického výskumu či na štatistické účely podľa článku 89 ods. 1, pokiaľ je pravdepodobné, že právo uvedené v odseku 1 znemožní alebo závažným spôsobom sťaží dosiahnutie cieľov takéhoto spracúvania, alebo na preukazovanie, uplatňovanie alebo obhajovanie právnych nárokov.

Pre účely ochrany osobných údajov v Katolíckej cirkvi podľa Všeobecného nariadenia o ochrane údajov sa za prevádzkovateľov osobných údajov dotknutých osôb považujú partikulárne cirkvi - diecézy a za sprostredkovateľov farnosti. Funkciu zodpovednej osoby pre jednotlivé farnosti vykonáva Konferencia biskupov Slovenska. Vychádzajúc zo zásady minimalizácie údajov zakotvenou vo Všeobecnom nariadení o ochrane údajov, Katolícka cirkev nepristúpila k vytvoreniu centralizovanej jednotky na spracúvanie osobných údajov, ale osobné údaje dotknutých osôb v Katolíckej cirkvi sú vedené ručne v cirkevných matrikách v jednotlivých farnostiach.

Podľa kán. 535 CIC § 1. V každej farnosti majú byť farské knihy, a to kniha pokrstených, manželstiev, zomrelých a iné knihy podľa predpisov konferencie biskupov alebo diecézneho biskupa; farár sa má postarať, aby sa tieto knihy viedli presne a aby sa starostlivo uchovávali. § 2 V knihe pokrstených sa má zaznačiť aj začlenenie do svojprávnej cirkvi alebo prechod do inej a tiež birmovanie, ako aj to, čo sa vzťahuje na kánonický stav veriacich z hľadiska manželstva pri neporušení predpisu kán. 1133, z hľadiska adoptovania, takisto z hľadiska prijatia posvätného stavu a tiež doživotnej profesie zloženej v rehoľnom inštitúte; tieto záznamy sa majú vždy uvádzať v „zázname“ ak ide o kolónku v matrike, alebo vo „výpise“ ak ide o krstný list.

Vychádzajúc z uvedeného kniha (matrika) pokrstených je základná a najdôležitejšia matričná kniha, ktorá preukazuje stav osôb v Katolíckej cirkvi (napríklad formálne vystúpenie z Katolíckej cirkvi) a je dôkazom o prijatých sviatostiach. Predloženie Krstného listu, teda výpisu z Knihy pokrstených vystavenom v príslušnej farnosti, kde sa vykonal krst sa preto vyžaduje pri všetkých

relevantných udalostiach, ako sú: 1. sväté prijímanie, birmovanie, vstup do seminára alebo rehole, vstup do manželstva alebo zasväteného života.

V prípade, ak dotknutá osoba požiada o výmaz osobných údajov nachádzajúcich sa v cirkevných matrikách, ktoré nie je možné vymazať, nakoľko na vymazanie nie sú splnené podmienky uvedené v článku 17 ods. 1 písm. a) a c) Všeobecného nariadenia o ochrane údajov, poverená zodpovedná osoba za ochranu osobných údajov v Katolíckej cirkvi zasiela dotknutej osobe o tom oznámenie. Vychádzajúc zo Všeobecného nariadenia o ochrane údajov, ak dotknutá osoba podala žiadosť v elektronickej podobe, prevádzkovateľ poskytne informácie v elektronickej podobe, ak dotknutá osoba požiadala písomne listom, poskytne zodpovedná osoba odpoveď rovnakou formou, ak žiadateľ neuvedie inak.

Vzhľadom na skutočnosť, že osobné údaje, ktoré sú písomne ručne zapísané v cirkevných matrikách, resp. prípadnej elektronickej verzii lokálnej matriky sú dôkazom o nadobudnutí sviatostí, je potrebné uchovať ich za účelom ochrany oprávnených záujmov prevádzkovateľa alebo tretej osoby a pre prípad uplatnenia právnych nárokov podľa cirkevného práva a štátneho práva. Zároveň je potrebné ich s dodržaním primeraných záruk ochrany práv podľa Všeobecného nariadenia o ochrane údajov uchovať na účel archivácie, na historický účel a pre prípad uplatnenia právnych nárokov v budúcnosti (napríklad žiadosť o uzatvorenie manželstva a pod.) Vzhľadom na aktuálnu rozhodovaciu prax kontrolných orgánov ako aj prax súdov ohľadne uplatňovania ochrany osobných údajov v Európskej únii možno konštatovať, že štátom registrované cirkvi oprávnene vedú údaje o svojich členoch ako aj údaje o svojich bývalých členoch a to aj v prípade žiadostí o výmaz osobných údajov. Zároveň, je v záujme ochrany ďalších osôb, ktorých sa zápis o konkrétnej sviatosti týka, aby tieto záznamy zostali zachované. Rovnako pre prípad, že si dotknutá osoba v budúcnosti svoje rozhodnutie rozmyslí (čo z praxe života Cirkvi nie je ojedinelý prípad), je v prospech ochrany jej vlastných záujmov, aby historické záznamy o prijatých sviatostiach zostali zachované.

Osobné údaje nie sú a nebudú poskytované tretím osobám, nie sú a nebudú zverejňované a v cirkevných matrikách budú figurovať výlučne pre vyššie uvedené účely.